

БРОЈ 10 ЛЕПТА

„Народ“, излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

Разговори о рату и миру

Због изнурености и свести да неће моћи остати победилац у овом рату, Немачка је приморана да води две политике; једну води царско-милитаристичка влада која води рат а другу царско-социјалистичка већина, која спрема конференцију у Штокхолму. Ове две quasi супротне политике, које у ствари иду једном циљу, само су продужење читавог низа супротних политика и концепција, које су почеле и развијале се још од почетка рата, а које су оличене у овом немачком држању: од проповедања принципа искључиве силе у рату и од безобзирног поступања постепено се одустајало и прилазило гледишту, да је даље проливање крви излишно.

Да, излишно је даље проливање крви, али је оно далеко, далеко мање било потребно још у почетку. Али кад је већ крв потекла поточима, кад је тако рећи проливиен највећи део крви, она не сме бити проливена бесциљно, као вода што је реком отекла. Натерани на рат, на проливање крви, ми смо одмах, кад је она почела тећи, знали врло добро, колико је неморално и немогуће да она буде проливена узалуд. Јер и мртви, који су радили на једном великом историјском послу и дали за њега највише, имају право да одлучују о резултату свог рада; они неће дати да превлада себичан интерес преосталих.

То високо морално схватање апсолутно влада код наших великих Савезника. Истичући принципе правде и слободе, они ни у једној прилици нису показали, да ће пустити да ти принципи буду оштећени ма каквим полурама, ма каквом неморалном целисходношћу, И они, одређено и поуздано, отклањају сваку и најмању појаву, која би могла рђаво утицати на извршење њихових задатака. Они не даду да једни њихови грађани гину за одбрану своје земље и у борби за

слободу, а други, ненадлежни, далеко иза њихових леђа, да преговарају о рату и миру. Зато њихове владе нису ни допустиле да социјалистички преставници њихових земаља иду у Штокхолм.

Нешто немира унело је гласење енглеске Странке Рада, која се изјаснила за учешће на конференцији у Штокхолму. Али, пре свега, треба добро знати да преставници ове странке никада неће ни издалека моћи да усвоје немачко гледиште за мир и да је њена одлука за разговор о миру, поред осталог, тежња да се Немачка натера да отворено каже своје циљеве рата и да се утврде кривци за овај рат. Осим ове странке, остале странке, као што је енглеска Унија Рада, Америчка и Француска Федерација одбиле су да учествују на социјал-демократској конференцији у Штокхолму.

У опште, најбоље је формулисао гледиште на све засебне покушаје да се утиче на свршетак рата г. Бонар Ло, који је пре неки дан рекао у Доњем Дому:

»Ми добро појимамо улогу, коју радници имају и коју ће имати у овом рату, али бар код нас, није потребно правити револуцију да се изрази народна воља. Наш народ чини целину и кад дође време да се говори о миру, тај ће задатак припасти влади, која је на овим клупама или свакој другој, која неће представљати једну странку, већ цео народ.«

НА КРАЈУ СНАГЕ

Лондон 19 авг.

Ратни дописник «Вестминстер Газет» каже, да је непријатељска одбрана од половине 1916 добила пасиван карактер. Непријатељ је принуђен да чека нападе и ограничен је само на то да их одбија. Он не може више да бира акцију на бојном пољу, нити борбени распоред; то му се намеће и против његове воље. Губи-

так стратегијске иницијативе резултат је пораза, а губитак тактичке иницијативе дошао је отуда, што непријатељ стално слаби, у колико савезничка снага расте.

Највише је непријатељ погођен у пешадиској снази, и томе сталном паду пешадије не може се наћи лека ни у Немачкој ни у Аустрији. Он ће и даље ићи убрзано, а већ је сада већи него што је икада био од почетка рата.

ЗВЕЗДИЦЕ

Сећате ли се приче, како су мишеви појели црталог?

Тако је и нека роба, за коју је дато одобрење да се набави за Србију, морала скупо да се распрода овде, јер у Солуну има неких клица, које изазивају кварење робе.

Гаргантуа

ТИРПИЦ И ЖЕРАР

Лондон, 19 авг.

Бивши амерички амбасадор у Берлину г. Жерар одговорио је на инсинуације «Франкфуртер Цајтунга», по којима је он измислио или изврнуо услове Бетмана Холвега за мир. Тако исто одговорио је и на правдање адмирала фон Тирпица, који тврди да никада није казао, како Немачка мора имати фламанску обалу, за вођење рата, као што се писало у новинама из тога времена.

Баш у «Франкфуртер Цајтунгу» био је један интервју «једне високе личности из морине», по коме је ова личност била за крајњи сумаренски рат, како би се доскочило британској флоти и како би се могла предзети експедиција у Америку и наплати ли од ње трошкови, које је Немачка учинила за време рата. А г. Џорџ Џорџ је изјавио, да је Холвег рекао: «Белгија мора чинити саставни део немачког економског система и војне и економске одбране Немачке.»

АУСТРИЈА О НАМА

Берн, 19. августа

Говор, који је пре кратког времена држао г. Пашић у Лондону, много се коментарише у Бечу. «Фремденблат» га назива „ретким документом нечуване дрскости и невероватне површности“. Званични орган Балплаца срањује председника српског министарства са човеком који је банкротирао те покушава са речима

да добије нове кредите од оних које је довео до пропасти.

„Што се тиче циљева рата — пише „Фремденблат“ — Аустроугарска у осталом слаже се са г. Пашићем у овој тачки: да се казне они који су изазвали овај светски пожар. Изјава, коју је дао г. Н. Пашић о циљевима рата Србије, безмерно је драгоцен, јер после ње, нико не би могао више сумњати, да је велики план, који су створили српски министар, и људи који су за њим, инспирисан једном тежњом: да срствима светскога рата разоре монархију. Противно његовим навикама, г. Пашић овога је пута одао част истини: аустроугарска је сад могла назрећи мрачне интриге које су је натерале да извуче мач из корица како би избегла катастрофу“.

Ево неколико детаља из седнице хрватског већа, у којој се дискутовало о југословенском питању. Бан Михаиловић, одбацујући у име селачке странке, предлог Радићев о независној Хрватској, жали што је Радић поднео такве предлоге који су у противности са старим традицијама хрватске лојалности. Бан је оптужио Радића да је хтео да буде други Керенски.

Г. Радић је одговорио, да му изгледа врло природно што бан, као униониста, напада његов говор; али протестује, да ни једном речи он није повредио интегритет круне Св. Стевана. Он је просто скренуо пажњу да треба решити југословенско питање, пре него што се његова солација не наметне с поља.

Пајмон, вођа странке Права, изложио је јединство Словенаца и Хрвата. Франк, који припада истој странци, тражио је повратак на услове који су постојали пре 1867, то ће рећи пре потписа компромиса са

Угарском. Он сматра да је монархија најбоља одбрана, најбоља гаранција коју може имати хрватски народ против аспирација италијанских и против амбиција јужних Словена. Сву своју наду полаже у јединство хрватских народности на хрватској основи, а не на основи југословенској, Југословенски идеал је фантом; који није стваран; хрватски идеал је жив и искрен. Дискусија није довела ни до каквих резултата.

ЛАЖНИ ДЕМАНТИ

Крф 19. августа

Холандски професор Трауб који је посетио Бугарску, објавио је недавно, као што се зна, у листу Телеграфу многе оптужбе против одвођења, злочина а нарочито противу регрутовања које Бугарска врши у српским поседнутим областима. «Кореспонденц Биро» од 2. августа п. н. га је одмах демантовао, објавивши интервју који је бугарски министар војни Најданов дао «Политише Кореспонденци», и у коме је покушао да увреди професора Трауба, великог представника холандскога народа, рекавши, да у неутралним земљама постоје агенти који чине разне инсинуације противу Бугарске.

Истичући једну такву неучтивост као и подли покушај увреде једне неутралне земље и њених часних друштвених радника, као што је професор Трауб, лист «Нус Ван ден Таг» вели: «Бугарска се понаша према Србима са оном истом бесавесношћу са којом Немци одводе Белгијанце, а осим тога она приступила и регрутовању у Македонији за бугарску војску».

Наше скорашње тврдње односно регрутовања Срба, које врше бугарске власти, овим су потврђене сада и од стране неутралне штампе.

Излети на Енглеску

Требало би поверовати да ће Немачка одустати од својих излета на енглеску обалу после пропасти толиких својих цепелина а без икакве користи. И збиља, за неколико недеља није било никаквих ваздушних напада на Енглеску, али се у том застоју спремале нове експедиције, новим средствима различним од досадашњих.

После ноћних цепелинских излета Немци су хтели да виде, како ће ићи са јавим авионима, усред дања. Тако је једна ескадрила, под командом капетана Бранденбурга, напала Лондон, апаратима ти-

па «Гота», од којих је сваки носио по четрнаест бомби.

Излет је трајао свега четврт сата, али је био најкрвавији од почетка рата: убијено је 157 лица, међу којима је 24 жена и 42 детета; рањено је 432 лица, од којих су 110 жена и 100 деце. Једна бомба која је погодила школу, убила је осамнаест и ранила педесеторо деце.

После четири дана немачки главни штаб вратио се на први начин: око два сата изјутра два цепелина обишли су британску обалу; један од њих убио два лица и ранно шеснаест, у грофовству Кејт;

други се повукао, не наневши ником никаква зла. Њега је убрзо стигао један енглески авијатичар, западно га и оборио у море на једну миљу од обале.

После петнајест дана аероплани су понова дошли у Хердич: 18 убијено 36 рањено. При повратку њиховом енглеска ескадрила из Денкерта оборала је два апарата.

Кроз три дана напад је био жешћи. Око десет сати пре подне 22 апарата «Гота» под командом капетана Клајна, бомбардовали су грофовство Есекс и летели над престоницом: 43 убијено, од којих 28 у Лондону, и 195 рањено.

Опет после две недеље двајестину апарата оперисали су у близини Хервича и убили 8 а ранили 25 лица. Уз ове људске губитке треба додати и велику материјалну штету, али са војничке тачке гледишта ови резултати су ништавни.

Па чиме да се објасни тај немачки инат. Лојд Џорџ је изјавио, да га маневри неће произвести никакав утисак на енглески главни штаб: «Оних 28 жртава цивилног лондонског становништва за највеће су жаљење, али ако наше трупе не буду имале довољан број авиона, да могу тачно извидети непријатељске ровове и положаје и да управљају ватром наше артиљерије неће бити 28 већ и 28.000 људских живота за којима ћемо жалити.»

Биплан «Гота», који непријатељ сад највише употребљава, моћан је апарат, а са став његов познат је. Један авион таквог типа недавно је оборио Гинме, и он је потпуно реинтиран. Тај апарат је дугачак дванајест и по метара, а широк двадесет три и по метра. Површина му износи 95 квадратних метара. Са њега се лако гађа митраљезом. Два путника — један напред други позади — седе по осовини; пилот је нешто у лево, тако да оставља слободан пролаз од једног краја ка другом.

«Гота» је наоружан са три митраљеза, од којих је један спреда, који пуца унапред, а, под извесним углом пуца изнад и испод крила; два су друга митраљеза косо су постављени на другој страни апарата, те се тако може пуцати под авион, на више, напред и позади. Апарати за бомбардовање удешени су за 14 бомба. «Гота» има два мотора «Мерседес» од по 26 коњских снага, који су од осовине удаљени по два метра. То је први немачки апарат, коме је пропелер позади крила, док су до сада Немци сматрали као непобитно правило, да је бољи пропелер с предње стране.

Испод оба мотора налазе се по два точка за слушање — Интересантно је, да тај најновији немачки тип ипак заостаје у наоружању и борбеној способности од сличних апарата, који у Француској постоје већ одавно.

МИЛАН ЈЕВРЕМОВИЋ

Проф. чачанске гимназије

Мали дрвени крстић и на њему име и ништа више. Умро нечујно, као што је нечујно и скривено живео. Поменули га кад се крстио и кад су му ставили крст више главе. Скроман за живота, скроман и после њега.

Али ја знам да о теби кажем много више но о онима који се целог живота пењу да се виде. Из некадање српске Атине — Новог Сада, дошао си да код својих потражиш крова и леба. Дошао у земљу Страцимира, између горде Јелице и валовите Мораве. Да будиш стару славу као гуслар, да причаш о Мутимиру и Чаславу, о Страхињићу Бану, Орловићу Павлу и Срђи Злопоглеђи, као што си ти умео лепо да причаш.

И причао си тако лепо, много и дуго. У теби је била сва стара, поштена прошлост, кад се гинуло за славу а живело за поштење.

Нико твоје добро срце није познавао, сем онај коме си га ти хтео да покажеш. Нико, сем неколико твојих пријатеља и твојих ђака, који су те увек поштовали [и који ће за тобом искрено жаљати.

Почивај мирно у самоћи и тишини коју си увек волео.

Д. М.

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Атина. — Г. Били и г. Годар примили су француску колонију. Г. Били приредио је банкет, на који су позвани Венизелос и Политис.

Атина. — Скупштина ће прекинути рад за 15 дана.

Атина. — Из дела Венизелосовог говора, који се односи на искрцавање савезничких трупа, излази да је Константи пристигао на искрцавање трупа, али се у последњем тренутку уплашио од Немачке и покушао да се експедиција повуче. Међутим Заимис, који је био на влади кад је почело искрцавање, није се ни противио ни протествовао.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМНИКЕ

На фронту Ене, после бомбардовања, Французи су напали немачке положаје северо западно од Иртбиза. У вече су одбијена три јака против напада. Број пребројаних заробљеника износи 150 са 5 официра и 7 митраљеза. Извиднице су на заузетом терену нашле врло велики број немачких лешева убијених у току артиљеријске припреме и за време борбе.

Авијатика је сјајно учествовала у нападу, тукући са висине од 5—600 метара непријатеља у рововима из митраљеза. У вече 18 Французи су северо источно од Корбени продрли у немачке ровове на фронту од 200 метара, разорили заклоне и довели 12 заробљеника. У Шампањи код брда Менила Французи су добили нешто заробљеника.

Извештај од 23 сата. — Северозападно од Иртбиза Французи су проширили заузети терен и заузели немачке ровове на фронту од 200 метара, 50 војника и 1 официр заробљени су. Непријатељски против напад одбијен је после подне јаком ватром француске артиљерије. — У Шампањи јужно од брда Менила Французи су одбили непријатељски напад и добили заробљеника међу којима је и официр који је командовао одељењем. — На левој обали Мезе доста јака артиљеријска борба северо од коте 304 и Морторма.

Источна војска. — Борба се продужује на више тачака фронта. Срби и Енглези су добили нешто заробљеника.

ЕНГЛЕСКИ КОМНИКЕ

На фронту Палестине измерили смо унапред наше линије југозападно од Газе и поред јаког непријатељског отпора артиљеријом и митраљезима. Наши губици су знатни.

Наши аероплани са мале висине изазвали су осам пожара у околини Мана и нанели знатне штете једној непријатељској пољској батерији и трупам. Сви аероплани вратили су се неповређени.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМНИКЕ

На северним падинама Габријела била је доста жива борба, као и источно од Горице где је непријатељ покушао јуче жестоким контра нападима да нас одбаци са заузетих положаја. Он је сваки пут био одбијен претрпивши крваве губитке

У долини Брестовице, на Красу, заузели смо нове ровове. У току јучерашњег дана заробили смо 685 људи, од којих су тридесет и два официра.

Укупни број заробљеника од почетка битке до данас износи 720 официра и 26581 војник.

ДОГАЂАЈИ

ОБАВЕШТАЈНИ БИРО

Обавештајни Биро Срп. Црв. Крста у Солуну извештава заинтересоване; да је Биро поштеђен од пожара и да ради у истој згради. Све до сад положене у-

плате за Србију и иностранство експедиране су за Женеву, а нове уплате почеће примати од 20 о. м. редовно.

О ПРИВАТНОЈ ПРЕПИСЦИ

И поред више пута понављаних опомена, да се преписка што више ограничава на нужна саопштења, ипак се сваки даном све више повећава број врло опширних писама, која имају по 10, 20 па чак и 70 страна, исписаних у доколици а без икакве важности или какве породичне стварне потребе.

Да се због оваквих писама не би стварао застој у раду пошта, у будуће сва оваква писма, која се предају нашим поштама на испоруку, биће враћена пошиљоцима, а она која долазе из иностранства, цензурисаће се тек онда, кад и ако буде времена за то.

Из канцеларије Поштанског Одсека Брх. Команде бр. 30б.

РАД У ЗАБАВИШТУ

Упис ђака у забавиште и I. разред основне школе вршиће се од 21.—31. овог месеца у школи у избегличком логору.

Право на упис у забавиште имају она деца, која су до 1. овог месеца навршила 4, а у I. разред она, која су до истог дана навршила 6 година.

Накнадни испит полагаће се 29. августа. — Родитељи оне деце, која ће полагати накнадне испите, треба о томе да изведе управу ове школе најдаље до 27. овог месеца, како би се на време одредила испитна комисија.

Скреће се пажња родитељима, да се после одређеног рока неће вршити упис нити ће се деца пуштати да полагају накнадне испите.

Рад у осн. школи и забавишту почеће 1. септембра ове год., кога дана ђаци свих разреда треба да дођу у школу.

УПРАВА ФОНДОВА

Филијал Управе Фондова у Солуну извештава своје улагаче и све заинтересоване, да је спасао од пожара сву своју готовину, књиге, новчана документа и целу архиву. Филијал је продужио свој рад у згради Финансиске Делегације, улица П. Мела бр. 5, у близини Команде Места. Благајна ради до 4 часа по подне.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЛОНДОН. — Једном одлуком председника Вилзона забрањује се европским неутралним државама, да могу куповати ма какву робу без нарочитог одобрења владе Сједињених Држава.

АТИНА. — У синоћној седници парламентарне комисије решено је, да се оптуже владе Гунариса, Скулудиса и Ламброса

ЖЕНЕБ. — «Журнал де Женев» има депешу из Пеште, да је сестрић графа Ревентлова побегао из војске и отишао у Лукарно.

ПАРИЗ. — «Матен» јавља из Њујорка, да је за главног

директора свих војних железница у Сједињеним Државама постављен г. Самуел Фолто.

АТИНА. — «Елефтерос Типос» јавља, да је влада решила да откупи све железнице у Грчкој.

ПАРИЗ. — Развој догађаја код Вердена изазвао је тежак утисак у Берлину. То се види из коментара листова. Мајор Морат, у «Берлинер Тагеблату», признаје, да је један део фронта разорен.

АТИНА. — Г. Одосидес бивши солунски префект биће постављен за шефа политичког бироа г. Венизелосовог.

АТИНА. — Пресбиро објављује нова документа, која доказују, да је под председништвом Заимисовим постојао споразум између грчке и немачко-бугарске владе, о уступању источне Македоније са утврђењима.

ЛОНДОН. — Руски амбасадор у Вашингтону потпуно одобрава одговор г. Вилзона на Папину ноту.

ЛОНДОН. — Дописник «Дели Телеграфа» у главном штабу описује скорашњи британски напад у шумовитом крају код Вестхека. Британске трупе напале су под жестоком ватром, а цео терен брисан је гранатама. Према нашој левој страни било је три реда порушених ровова северно од Ивернес Консе. Ово место било је јако поседнуто немачким митраљезима. Лака пешадија британска напала је бацивши у ваздух зидове, и страшна борба на бајонет продужена је све док је било и једног живог Немца.

ЛОНДОН. — Лондонски Лорд Мер прикупио је за погорелце у Солуну 70.000 франка.

АТИНА. — Пресбиро објављује цео текст телеграма, који је генерал Дусманис, као шеф генералштаба, упутио начелнику штаба четвртог корпуса у Кавали. Он му наређује да се пријатељски држи према Немцима и Бугарима, о којима је он унапред био обавештен, да ће да упадну у источну Македонију. То су му рекли бугарски и немачки посланици у Атини.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ

19 августа. Ништа важнио.

МАЛИ ОГЛАСИ

Светислав Н. Стојисљевић часовничар из Београда, налази се у хотел «Кавала» преко пута старе грчке поште, бр. собе 10. — Прима оправку сатова, купује старо злато и сребро.

Милош и Јован Ст. Ђорђевић, извештавају своје сроднике и познанике, да је њихов отац Стеван Ђорђевић трговац из Ваљева преминуо после дужег боловања 18 јуна тек год. код своје уће у Ваљево.

Капетан Риста Г. Јанчић са браћом Ђорђем и Костом извештава своје сроднике и познанике, да је њихов брат Тануш Г. Јанчић, обвештеник 3. чете I. батаљона 22. пука погинуо 29. прошлог месеца на прагу своје отаџбине.